

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗУМІННЯ ІНШОМОВНИХ ТЕКСТІВ

А.С. Пестерева

Криворізький державний педагогічний університет,

anyaivashchenko15@gmail.com

*Науковий керівник: кандидат психологічних наук, доцент кафедри
загальної та вікової психології Н.М. Макаренко*

Вступ. Інформаційне суспільство досить сильно впливає на людину. Потік інформації з яким людина стикається кожного дня надпотужний. Поява нової інформації: описи тих чи інших новітніх технологій, засобів, знарядь, досліджень – усе це друкується, видається саме англійською мовою. Необхідно зазначити, що англійська мова – це не просто іноземна мова, яку вивчають, а й інструмент, який потрібний для того, аби бути обізнаним у світі. Тому *мета* даної статті полягає у виявленні психологічних особливостей розуміння іншомовних текстів. Завданням є ознайомлення з індивідуальними особливостями (їх перелік), пояснення термінів «сприймання» та «розуміння», визначення рівня функціонування пам'яті та констатування труднощів розуміння іншомовних текстів за допомогою метода опитування. У даній статті ми будемо посилалися на таких вчених-психологів, як А.В. Антонов, Є.Ю. Крутських, О.М. Степанов, Г.Д. Чистяковата будемо висвітлювати результати наших власних досліджень з розвитку пам'яті та стосовно труднощів, які виникають під час читання англійськомовних текстів.

Виклад основного матеріалу. Що розуміють під індивідуальними особливостями? Під індивідуальними особливостями мають на увазі: індивідуальні властивості нервової системи, темперамент, інтереси, здібності, особливості мислення, уяви, пам'яті, емоцій, вольових дій, життєвий досвід, активність, темп роботи, швидкість засвоєння навичок тощо. Формуються індивідуальні особливості (психологічні риси, що відрізняють одну людину від іншої) протягом життя людини, у процесі її діяльності й виховання. Але є й

вроджені особливості, до яких належать типологічні риси вищої нервової діяльності, що є фізіологічною основою темпераментів (сангвінік (сильний, врівноважений, рухливий); флегматик (сильний, врівноважений, інертний); меланхолік (слабкий, гальмівний))[1].

Індивідуальні властивості потрібно враховувати у навчальній діяльності, зокрема, при роботі з науковими текстами. О.Ю. Крутських виділяє наступні психологічні фактори розуміння наукового тексту, вивчення яких сприяє розробці оптимальної програми навчального впливу: об'єктні, суб'єктні та ситуаційні. До об'єктних факторів відносять: семантичні, структурні, функціональні, лінгвостилістичні та інші особливості об'єкта, що вивчаються, тобто, наукового тексту а також способи, прийоми та засоби репрезентації інформації автором. До суб'єктних — особливості суб'єкта, що пізнає (даних належать психофізіологічні, психосоціальні, індивідуально-особистісні особливості розвитку пізнавальних процесів, ступінь інтелектуальної та емоційної підготовленості суб'єкту, об'єм предметно-тематичних та методологічних знань, рівень сформованості вмій та навичок роботи з текстовою інформацією, та інше). До ситуаційних — різноманітні фактори, пов'язані з зовнішніми умовами протікання процесу розуміння тексту [3].

Щодо визначення терміну «сприймання» О.М. Степанов пише: «це — цілісне відображення у свідомості людини предметів та явищ об'єктивної дійсності за їх безпосереднього впливу на рецепторні поверхні органів чуття». Апперцепцією називають залежність сприймання від змісту психічного життя людини, її досвіду та особливостей [4]. Відповідно, розуміння: 1) мисленнєвий процес, спрямований на з'ясування суттєвих ознак, властивостей і зв'язків предметів та явищ дійсності; 2) здатність людини збагнути значення і зміст чогось; 3) мета роботи над певним матеріалом; 4) результат активної роботи людини над чимось. Під загальною компетентністю розуміють здатність особистості адекватно сприймати та обробляти інформацію, логічно мислити, осягати сутність зв'язків між явищами та об'єктами дійсності [2].

Процеси сприймання та розуміння надзвичайно пов'язані між собою. Проблема прийняття та розуміння іншомовних текстів не є досить новою, однак є недостатньо вивченою. Необхідно зазначити, що сприймання друкованого тексту не є легким психічним процесом. Пілсбергі у своїх досліджах/експериментах із спеціально «спотвореними» словами виявив, що правильно прочитане слово не є результатом його тотального розуміння [1].

Г.Д. Чистякова зазначила, що процес розуміння тексту характеризується загальною внутрішньою спрямованістю на формування динамічного концепту як цілісного відображення суб'єктом змісту тексту. Розуміння тексту починається з виділення його денотатів – предметів і відношень між ними, позначених цими мовними висловлюваннями [5].

Ми вважаємо, що на розуміння іншомовних текстів впливає такий психологічний процес, як пам'ять. Задля повного розуміння, якою властивістю пам'яті володіють люди в інформаційному суспільстві, ми провели тестування в режимі онлайн за допомогою платформи Instagram, у якому використали питальник «Властивості пам'яті» з інтернет-джерела (https://aif.ru/health/psychologic/test_horoshaya_li_u_vas_pamyat).

У результаті опитування ми дізналися, що 85,1% осіб легкозапам'ятовують зовнішність; 87,2% – неважко поновити події минулого дня перед сном; 79,5% – без напруження запам'ятовують паролі, пін-коди, якими часто користуються; 67,2% – пригадують без зусиль незначні події минулого дня; 55,2% – легко переказати зміст прочитаного тексту з усіма деталями; 87,5% не забувають про призначену зустріч та 68,1% не мають труднощів, аби переказати нещодавно почуту історію або анекдот.

Отже, можна зробити висновок, що більшість респондентів за даною методикою мають досить гарну пам'ять, що є однією з основних умов сприймання наукових текстів, їх опрацювання.

Наступним кроком нашого дослідження було визначення труднощів, які виникають під час читання англomовного тексту (тестування відбувалося в

режимі онлайн за допомогою платформи Instagram). Опитувальник (див.таблицю 1) був створений самостійно.

Таблиця 1

Результати опитувальника «Які труднощі виникають під час прочитання англомовного тексту?»

Питання	Кількість відповідей
1. Трудно понять грамматические конструкции	6
2. Недостаточное количество знаний в научной сфере	9
3. Незнание основ английского языка	2
4. Перевод многозначных слов, аббревиатур, сокращений	18

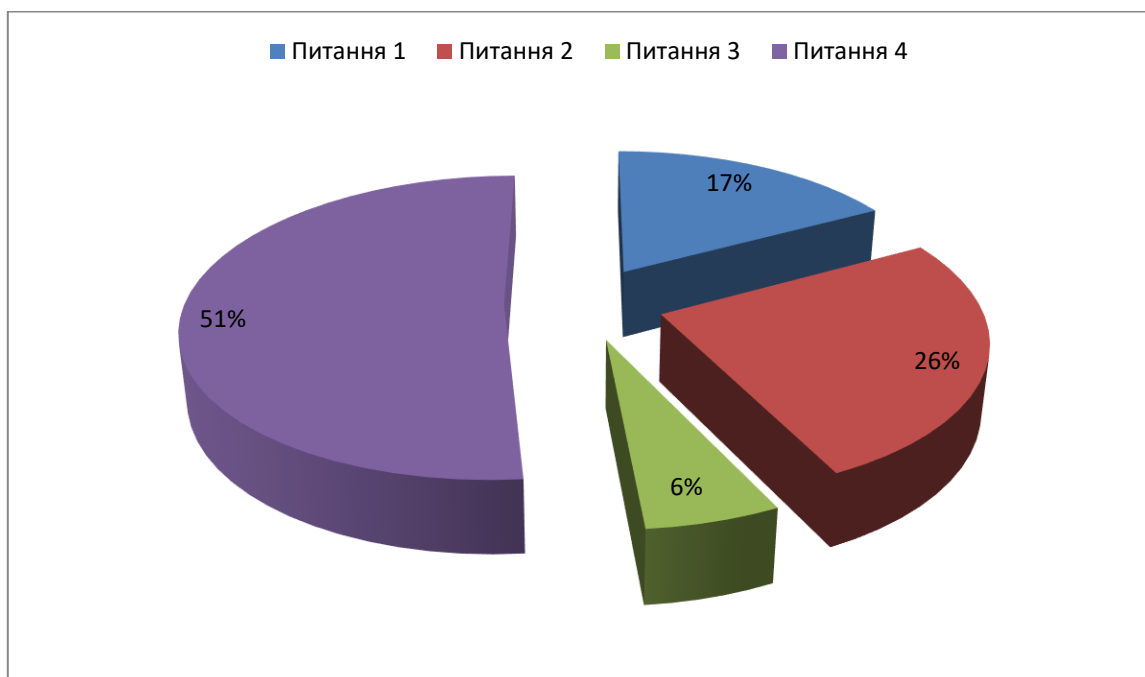

Рис. 1. - Результати опитування щодо сприймання англомовного тексту

Отже, можна помітити з даних таблиці, що більшість респондентів відповіли, а саме – 51,2%, що задля прочитання англомовного тексту їм не вистачає відомостей, знань щодо того, аби розкрити сенс аббревіатур, багатозначних слів, скорочень. Лише 26,7% опитуваним не вистачає знань у сфері науки, 17,3% мають труднощі з граматичними конструкціями та лише 6,2% не мають базових знань з англійської мови.

Висновки. Підсумовуючи, можна зробити висновок, що отримані результати дослідження пізнавальних процесів пояснюють деякі труднощі у розумінні іншомовних текстів. Необхідно зазначити, що пам'ять респондентів достатньо розвинена, а це означає, що на труднощі під час читання та розуміння тексту чи англomовного, чи тексту написаного рідною мовою це не впливає. Необхідно звернути увагу на друге опитування, де можна побачити, що читачі англomовних текстів зорієнтовані на бачення суті, але головною їх складністю залишається переклад багатозначних слів, абрeвіатур та скорочень. Плануємо продовження досліджень та висвітлення результатів у наукових роботах.

Література:

1. Антонов А. В. Сприймання та розуміння тексту. К: «Знання», 1977. С. 48.
2. Про концепцію тесту для виявлення здібностей вступників до вищихнавчальних закладів України: затверджена Колегією МОН України. Освіта і управління. Т.12. 2009. № 3-4. С. 83-109.
3. Крутских Е.Ю. Психологические условия развития понимания научного текста в процес се підготовки студентов: автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.13. Астрахань, 2006. С. 24
4. Степанов О.М. Психологічна енциклопедія. А– К.: «Академвидав», 2006. С. 424.
5. Чистякова Г.Д. Формирования предметного кода как основы понимания текста. Вопросы психологии. 1981. № 4. С. 50-59.